

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.03.2.22>

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ЗАКЛАДУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я: ДЕТЕРМІНУЮЧИЙ ВПЛИВ МІНІСТЕРСТВА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Корнійченко О.О.,

*аспірант кафедри права та правоохоронної діяльності**Центральноукраїнського державного університету**імені Володимира Винниченка*

ORCID: 0009-0009-3497-4966

Корнійченко О.О. Адміністративно-правовий статус закладу охорони здоров'я: детермінуючий вплив Міністерства охорони здоров'я України.

У статті проведено дослідження компетенції Міністерства охорони здоров'я України відносно детермінації (визначення) адміністративно-правового статусу закладу охорони здоров'я. З'ясовано обсяг відповідного детермінуючого впливу та його спрямованість.

Відзначено, що юридичні особи, які є суб'єктами адміністративного права та здатні впливати на адміністративно-правовий статус і визначати межі адміністративної правосуб'єктності інших юридичних осіб, вважаються детермінуючими. Зроблено висновки, що: 1) у системі суб'єктів, які детермінують адміністративно-правовий статус закладу охорони здоров'я, Міністерство охорони здоров'я України займає провідне місце; 2) основний детермінуючий вплив зі сторони цього суб'єкта досягається шляхом використання таких інструментів публічного адміністрування, як адміністративний (індивідуальний) акт та нормативно-правовий акт. Проведено розгляд останніх.

Зазначено, що ключовою сферою застосування Міністерством охорони здоров'я України адміністративних (індивідуальних) актів є ліцензування господарської діяльності з медичної практики. Додатково відзначено адміністративні (індивідуальні) акти, що стосуються процедур акредитації закладів охорони здоров'я або передбачають включення їх до певного переліку чи надання їм певного статусу.

Закцентовано на відмінностях між нормативно-правовими та адміністративними актами. Запропоновано нормативно-правові акти (накази) Міністерства охорони здоров'я України, що складають регламентаційну основу адміністративно-правового статусу закладу охорони здоров'я, поділяти на: 1) універсальні – ті, що детермінують адміністративно-правовий статус всіх закладів охорони здоров'я незалежно від форми власності; 2) спеціальні – ті, що детермінують адміністративно-правовий статус закладів охорони здоров'я окремих видів (типів).

Окреслено недоліки Переліку закладів охорони здоров'я, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я від 28.10.2002 р. № 385, та запропоновано внести до нього зміни, спрямовані на забезпечення правової визначеності в питаннях утворення і функціонування закладів охорони здоров'я в Україні.

Ключові слова: адміністративно-правовий статус, детермінуючий вплив, заклад охорони здоров'я, інструменти публічного адміністрування, Міністерство охорони здоров'я України, публічне адміністрування.

Korniichenko O.O. Administrative and legal status of healthcare institutions: the determining influence of the Ministry of Health of Ukraine.

The paper examines the competence of the Ministry of Health of Ukraine with regard to determining the administrative and legal status of a healthcare institution. The scope of the relevant determining influence and its direction are determined.

It is noted that legal entities which are subjects of administrative law and are able to influence the administrative and legal status and determine the limits of administrative legal personality of other legal entities are considered determinative. The author concludes that: 1) in the system of entities determining the administrative and legal status of a healthcare institution, the Ministry of Health of Ukraine occupies a leading position; 2) the main determining influence of this entity is achieved through the use of such public administration instruments as an administrative (individual) act and a normative legal act. The analysis of the latter is carried out.

It is noted that the key sphere of use of administrative (individual) acts by the Ministry of Health of Ukraine is licensing of economic activities in medical practice. In addition, the author highlights administrative (individual) acts relating to accreditation procedures for healthcare institutions or providing for their inclusion in a certain list or granting them a certain status.

The author emphasises the differences between normative legal and administrative acts. The author suggests that the normative legal acts (orders) of the Ministry of Health of Ukraine which form the regulatory framework for the administrative and legal status of a healthcare institution should be divided into: 1) universal – those which determine the administrative and legal status of all healthcare institutions regardless of the form of ownership; 2) special – those which determine the administrative and legal status of healthcare institutions of certain types.

The author outlines the shortcomings of the List of Healthcare Institutions approved by the Order of the Ministry of Healthcare of Ukraine No. 385 dated 28.10.2002 and proposes to amend it with a view to ensuring legal certainty in the issues of establishment and functioning of healthcare institutions in Ukraine.

Key words: administrative and legal status, determining influence, healthcare institution, public administration instruments, Ministry of Health of Ukraine, public administration.

Постановка проблеми. Згідно з Конституцією України, кожен має невід'ємне право на охорону здоров'я, для належної реалізації якого мають бути створені умови ефективного і доступного медичного обслуговування. З відповідною метою держава сприяє розвитку закладів охорони здоров'я усіх форм власності та забезпечує формування їх розгалуженої мережі.

Станом на 01.01.2024 р., національну мережу закладів охорони здоров'я складали 1,4 тис. лікарняних закладів (надавачі стаціонарної медичної допомоги) та 9,4 тис. лікарських амбулаторно-поліклінічних закладів [1]. Такі інституції виконують виключні публічно-сервісні повноваження і функції, спрямовані на задоволення (забезпечення) публічного інтересу суспільства в потребі медичного обслуговування [2]. У зв'язку з цим вони мають нетиповий адміністративно-правовий статус, що детермінується уповноваженими органами публічного адміністрування, спеціальною компетенцією з-поміж яких вирізняється Міністерство охорони здоров'я України.

Мета статті – з'ясувати обсяг детермінуючого впливу Міністерства охорони здоров'я України та його роль у визначенні адміністративно-правового статусу закладу охорони здоров'я.

Стан опрацювання проблематики. Проблема адміністративно-правового статусу закладу охорони здоров'я, у тому числі з позиції детермінуючого впливу Міністерства охорони здоров'я України, у рамках адміністративно-правової науки залишається малодослідженою. Частково релевантними у відповідному контексті є праці, присвячені питанням публічного адміністрування у сфері охорони здоров'я, зокрема таких дослідників, як М. Аніщенко, Є. Белей, І. Буряк, В. Воробйов, О. Геглюк, З. Гладун, Д. Гомон, В. Захарчук, А. Іванов, А. Качур, С. Книш, Б. Логвиненко, А. Маркіна, Г. Муляр, М. Пристая, Л. Руснак, Г. Сарibaєва, І. Сенюта, О. Сіделковський, В. Теремецький, О. Терзі.

Виклад основного матеріалу. Охорона здоров'я є пріоритетною сферою суспільного життя, що з об'єктивних причин підлягає комплексному публічному адмініструванню. У цьому контексті вона становить складну систему, що знаходиться під управлінським (організуючим) впливом уповноважених державою суб'єктів, до невід'ємних і ключових елементів якої належить національна мережа закладів охорони здоров'я. Таким чином, під дію означеного впливу підпадають і вказані заклади шляхом детермінації їх адміністративно-правового статусу.

Дефінітивно адміністративно-правовий статус сприймається нами як похідна галузева категорія (правовий субстатус), що окреслює правове становище певного суб'єкта крізь призму сутнісних ознак, закріплених (встановлених) нормами адміністративного права, та відносно інших суб'єктів адміністративного права [3].

Водночас, говорячи про детермінацію адміністративно-правового статусу, ми послуговуємося підходом П. Лютікова, згідно з яким всі юридичні особи – суб'єкти адміністративного права – поділяються на: а) детермінуючих (ті, що мають здатність впливати на адміністративно-правовий статус та визначати межі адміністративної правосуб'єктності інших юридичних осіб); б) детермінованих (ті, що такому впливу піддаються) [4, с. 227]. При цьому цілком закономірно, що означена детермінація здійснюється за допомогою інструментів публічного адміністрування.

У розумінні вітчизняного законодавця заклад охорони здоров'я – це юридична особа будь-якої форми власності й організаційно-правової форми або її відокремлений підрозділ, що забезпечує медичне обслуговування населення на основі відповідної ліцензії та професійної діяльності медичних (фармацевтичних) працівників і фахівців з реабілітації [5]. Прикметним у цьому визначенні є те, що:

1) інституційна варіативність таких закладів зведена до форм юридичної особи та відокремленого підрозділу юридичної особи;

2) предметом їх діяльності є медичне обслуговування, тобто спеціальна сервісна практика, що охоплює надання медичної допомоги (екстреної, первинної, спеціалізованої, паліативної) та/або

реабілітаційної допомоги, а також інших суміжних послуг у сфері охорони здоров'я, порядки надання яких встановлюються нормами адміністративного права;

3) практична реалізація функцій закладу охорони здоров'я забезпечується медичними працівниками та фахівцями з реабілітації, які повинні відповідати спеціальним кваліфікаційним вимогам, визначеним нормами адміністративного права;

4) набуття відповідним суб'єктом статусу закладу охорони здоров'я обов'язково санкціонується державою через адміністративно-правовий механізм ліцензування господарської діяльності з медичної практики.

З огляду на вищевикладене вбачається, що провідне місце у системі суб'єктів, які детермінують адміністративно-правовий статус закладу охорони здоров'я, займає Міністерство охорони здоров'я України (далі – МОЗ). Воно є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, та, зокрема, має виключні повноваження щодо:

- здійснення нормативно-правового регулювання у сфері охорони здоров'я (є суб'єктом адміністративної правотворчості галузевої компетенції);
- здійснення ліцензування господарської діяльності з медичної практики та реалізації контролю за додержанням відповідних ліцензійних умов;
- організації медичної допомоги на первинному та спеціалізованому рівнях, екстреної, паліативної медичної допомоги та медичної реабілітації;
- забезпечення організації і формування кадрової політики у сфері охорони здоров'я та визначення єдиних кваліфікаційних вимог до працівників сфери охорони здоров'я [5; 6; 7].

Тож цілком виправдано, що в контексті публічного адміністрування системою охороною здоров'я МОЗ визначається науковцями як суб'єкт спеціальної компетенції [8, с. 106-107], спеціальний центральний орган виконавчої влади [9, с. 244] тощо.

Аналізуючи повноваження МОЗ [6], можна зробити висновок, що основний детермінуючий вплив зі сторони цього суб'єкта на адміністративно-правовий статус закладу охорони здоров'я здійснюється шляхом використання належних інструментів публічного адміністрування, насамперед таких, як адміністративний (індивідуальний) акт та нормативно-правовий акт. Тому доцільно зупинитися на них детальніше.

У теорії адміністративного права під адміністративним (індивідуальним) актом розуміють категорію загального порядку, у межах якої об'єднуються різноманітні та різнопланові заходи (рішення) суб'єктів публічної адміністрації, спрямовані на встановлення, зміну або припинення прав та обов'язків конкретних осіб [10, с. 261]. Схоже визначення закріплено законодавцем у Законі України «Про адміністративну процедуру» від 17.02.2022 р. № 2073-IX.

Першочергове виокремлення цього інструмента обумовлене тим, що він застосовується при здійсненні ліцензування господарської діяльності з медичної практики, а отримання певним суб'єктом (юридичною особою, відокремленим підрозділом юридичної особи) відповідної ліцензії, як зазначалось вище, є головною умовою набуття статусу закладу охорони здоров'я.

Діючи згідно із Законом України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02.03.2015 р. № 222-VIII та постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики» від 02.03.2016 р. № 285, МОЗ розглядає питання про наявність чи відсутності підстав для видачі певному суб'єкту (зокрема юридичній особі чи її відокремленому підрозділу) ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики та, відповідно, приймає адміністративний (індивідуальний) акт (окремий наказ) про видачу або відмову у видачі ліцензії. Окрім цього, у рамках ліцензійних процедур такі акти можуть прийматися з метою зупинення, припинення та відновлення дії вказаної ліцензії, у тому числі внаслідок реалізації контролю за додержанням відповідних ліцензійних умов закладами охорони здоров'я.

Таким чином, через інструмент ліцензування здійснюється дієвий адміністративний вплив на заклади охорони здоров'я, сприяючи тим самим якості надання медичних послуг, забезпечуючи контроль професійних здібностей медичного персоналу та гарантуючи дотримання законності у досліджуваній сфері суспільних відносин [11, с. 82].

Серед адміністративних (індивідуальних) актів, які видаються МОЗ та детермінують адміністративно-правовий статус конкретно визначених закладів охорони здоров'я, слід виокремлювати і ті, що:

- приймаються у рамках акредитаційних процедур [12];
- передбачають включення до певного переліку (приміром, накази МОЗ «Про затвердження переліку закладів охорони здоров'я, які надають послуги з безоплатного ендопротезування суглобів» від 01.10.2024 р. № 1666, «Про затвердження переліку закладів охорони здоров'я, визначених

для проведення дозорного епідеміологічного нагляду за інфекційними хворобами, пов'язаними з наданням медичної допомоги» від 12.02.2025 р. № 245);

– передбачають надання певного статусу (наприклад, наказ МОЗ «Про надання статусу клінічних закладів охорони здоров'я закладам охорони здоров'я ... областей та м. Києва» від 14.09.1998 р. № 273).

У свою чергу МОЗ належить прерогатива щодо здійснення нормативно-правового регулювання у сфері охорони здоров'я. Означене передбачає видання у межах компетенції нормативно-правових актів, більшість з яких у цілому чи в певній частині складають регламентаційну основу адміністративно-правового статусу закладу охорони здоров'я.

На відміну від адміністративного (індивідуального) акта, детермінуючий вплив на адміністративно-правовий статус закладу охорони здоров'я, що досягається шляхом видання нормативно-правових актів, є значно ширшим, адже останні: а) приймаються у формі наказів, які містять норми адміністративного права, (належать до підзаконних актів законодавства); б) мають загальний (неперсоніфікований) характер; в) підлягають багаторазовому застосуванню.

Відповідно до законів України «Про центральні органи виконавчої влади» від 17.03.2011 р. № 3166-VI та «Про правотворчу діяльність» від 24.08.2023 р. № 3354-IX, накази міністерств нормативно-правового змісту видаються (приймаються) на основі і на виконання Конституції України та/або законів, чинних міжнародних договорів України, постанов Верховної Ради України, указів Президента України, постанов Кабінету Міністрів України, мають юридичну силу, підлягають обов'язковому виконанню на території України і державній реєстрації.

З огляду на відомості, що містяться у Єдиному державному реєстрі нормативно-правових актів, убачається, що за кількісним показником правотворча діяльність МОЗ є доволі плідною. Зокрема, у 2022 році цим суб'єктом було видано 167 наказів нормативно-правового змісту, у 2023 році – 170, у 2024 році – 195 [13].

Проаналізувавши відповідний нормативно-правовий базис, можемо узагальнити, що регламентаційна основа адміністративно-правового статусу закладу охорони здоров'я представлена значною кількістю наказів МОЗ, які задля систематизації доцільно диференціювати на:

1) універсальні – ті, що детермінують адміністративно-правовий статус всіх закладів охорони здоров'я незалежно від форми власності;

2) спеціальні – ті, що детермінують адміністративно-правовий статус закладів охорони здоров'я окремих видів (типів).

До групи універсальних належать накази МОЗ «Про затвердження переліків закладів охорони здоров'я, лікарських посад, посад фармацевтів, посад фахівців з фармацевтичною освітою, посад професіоналів у галузі охорони здоров'я, посад фахівців у галузі охорони здоров'я, посад професіоналів з вищою немедичною освітою у закладах охорони здоров'я та посад професіоналів з вищою немедичною освітою, залучених до надання реабілітаційної допомоги у складі мультидисциплінарних реабілітаційних команд в закладах охорони здоров'я» від 28.10.2002 р. № 385, «Про впровадження випуску Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 78 «Охорона здоров'я» від 29.03.2002 р. № 117, «Про затвердження Порядку організації експертизи тимчасової втрати працездатності» від 09.04.2008 р. № 189, «Про удосконалення проведення профілактичних щеплень в Україні» від 11.08.2014 р. № 551, «Про організацію клініко-експертної оцінки якості надання медичної допомоги та медичного обслуговування» від 05.02.2016 р. № 69, «Деякі питання ведення Реєстру медичних записів, записів про направлення та рецептів в електронній системі охорони здоров'я» від 28.02.2020 р. № 587, «Деякі питання формування медичних висновків про тимчасову непрацездатність» від 01.06.2021 р. № 1066 та інші.

Зокрема, вагоме значення має наказ МОЗ «Про затвердження переліків закладів охорони здоров'я, лікарських посад, посад ...» від 28.10.2002 р. № 385, оскільки встановлює вичерпні переліки закладів охорони здоров'я, що можуть утворюватися і функціонувати в Україні, та посад медичних працівників, які можуть включатися до їх штатних розписів. Водночас відповідність найменування закладу охорони здоров'я найменуванню, передбаченому вищевказаним переліком, є однією з Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики, що затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 02.03.2016 р. № 285.

Разом з цим, слід зауважити, що Перелік закладів охорони здоров'я, затверджений наказом МОЗ від 28.10.2002 р. № 385 (актуальна редакція зі змінами), не позбавлений недоліків, адже:

по-перше, назва цього Переліку не відповідає його змісту. З огляду на законодавче визначення закладу охорони здоров'я як юридичної особи або її відокремленого підрозділу, логічним видається те, що перелік закладів охорони здоров'я має перераховувати фактично існуючі заклади, а не їх види (типи). Натомість зазначений Перелік передбачає останнє;

по-друге, у цьому Переліку одночасно поєднуються заклади охорони здоров'я як певного виду (типу), так і конкретні інституції, у тому числі відомчі. Приміром, у контексті багатопрофільних

лікарняних закладів визначаються «госпіталь», «лікарня», «медичний центр» та «Державна установа «Головний медичний центр Міністерства внутрішніх справ України», «Національна дитяча спеціалізована лікарня «ОХМАТДИТ» тощо.

Таким чином, з метою забезпечення належної правової визначеності в питаннях утворення та функціонування закладів охорони здоров'я до Переліку закладів охорони здоров'я, затвердженого наказом МОЗ від 28.10.2002 р. № 385, доцільно внести деякі зміни, а саме:

1) викласти назву у такій редакції: «Перелік закладів охорони здоров'я, що можуть утворюватися і функціонувати в Україні»;

2) вилучити з тексту заклади охорони здоров'я, які є конкретними інституціями: Державна установа «Головний медичний центр Міністерства внутрішніх справ України», Лікарня нафтопереробної промисловості України, Національна дитяча спеціалізована лікарня «ОХМАТДИТ», Спеціалізована поліклініка Українського науково-дослідного протичумного інституту ім. І.І. Мечнікова, Державна наукова установа «Науково-практичний центр профілактичної та клінічної медицини» Державного управління справами, Центр превентивної медицини Державного управління справами й інші;

3) доповнити новим пунктом такого змісту: «7. Заклади охорони здоров'я стратегічного (загальнодержавного, відомчого) значення». У рамках цього пункту пропонуємо систематизувати заклади охорони здоров'я, які є конкретними інституціями та в обов'язковому порядку мають бути утворені і функціонувати на території України.

Другу групу нормативно-правових актів, згідно із запропонованим вище розподілом, складають спеціальні накази МОЗ, яких існує чимало. Проте насамперед варто виокремити ті, що:

– детермінують адміністративно-правовий статус закладів охорони здоров'я як надавачів певного виду медичної допомоги, у тому числі за напрямками медичного обслуговування, – накази «Про затвердження примірних положень про заклади охорони здоров'я» від 30.12.2011 р. № 1008, «Про систему офтальмологічної допомоги населенню України» від 14.05.2013 р. № 372, «Про систему онкологічної допомоги населенню України» від 01.10.2013 р. № 845, «Про затвердження Положення про центр первинної медичної (медико-санітарної) допомоги та положень про його підрозділи» від 29.07.2016 р. № 801, «Про удосконалення системи кардіологічної допомоги у закладах охорони здоров'я України» від 29.08.2017 р. № 975, «Про затвердження Порядку надання первинної медичної допомоги» від 19.03.2018 р. № 504, «Про удосконалення організації надання паліативної допомоги в Україні» від 04.06.2020 р. № 1308, «Про затвердження нормативно-правових актів з питань надання екстреної медичної допомоги» від 24.09.2020 р. № 2179, «Про організацію профілактики інфекцій та інфекційного контролю в закладах охорони здоров'я та установах/ закладах надання соціальних послуг/ соціального захисту населення» від 03.08.2021 р. № 1614 та інші;

– встановлюють переліки обладнання, необхідного для оснащення конкретного виду (типу) закладу охорони здоров'я чи його підрозділу, – накази «Про затвердження Примірного табеля оснащення медичним обладнанням та виробами медичного призначення обласної (обласної клінічної), республіканської клінічної лікарні» від 09.07.2009 р. № 496, «Про затвердження Примірного табеля оснащення медичною технікою та виробами медичного призначення обласної (обласної клінічної), республіканської дитячої клінічної лікарні» від 31.12.2009 р. № 1084, «Про затвердження примірних табелів оснащення медичною технікою та виробами медичного призначення центральної районної (районної) та центральної міської (міської) лікарень» від 02.03.2011 р. № 127, «Про затвердження Примірного табеля матеріально-технічного оснащення закладів охорони здоров'я та фізичних осіб-підприємців, які надають первинну медичну допомогу» від 26.01.2018 р. № 148 тощо.

Висновки. Проведене дослідження засвідчує, що МОЗ як орган спеціальної компетенції, уповноважений на здійснення публічного адміністрування у сфері охорони здоров'я, займає провідне місце серед суб'єктів, які детермінують адміністративно-правовий статус закладу охорони здоров'я. Відповідний детермінуючий вплив є достатньо широким за своїм обсягом, має комплексний організуючий характер і досягається шляхом використання належних інструментів публічного адміністрування. Серед останніх ключовими виступають адміністративний (індивідуальний) акт та нормативно-правовий акт.

Виокремлення адміністративного (індивідуального) акта в якості ключового інструмента обумовлено тим, що він застосовується МОЗ при здійсненні ліцензування господарської діяльності з медичної практики, а отримання певним суб'єктом (юридичною особою, відокремленим підрозділом юридичної особи) відповідної ліцензії, є головною умовою набуття статусу закладу охорони здоров'я. У рамках вказаних ліцензійних процедур МОЗ можуть прийматися рішення (накази) про видачу, відмову у видачі ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики або про зупинення, припинення та відновлення її дії.

У свою чергу, масштабна та неперсоніфікована детермінація адміністративно-правового статусу закладу охорони здоров'я забезпечується МОЗ через адміністративну правотворчість, тобто

шляхом видання підзаконних нормативно-правових актів (наказів), які складають регламентаційну основу вказаного статусу. З метою систематизації означені акти (накази) МОЗ пропонується диференціювати на: 1) універсальні – ті, що детермінують адміністративно-правовий статус всіх закладів охорони здоров'я незалежно від форми власності; 2) спеціальні – ті, що детермінують адміністративно-правовий статус закладів охорони здоров'я окремих видів (типів).

Таким чином, можемо констатувати, що МОЗ відіграє визначальну роль у формуванні адміністративно-правового статусу закладу охорони здоров'я.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Статистичний щорічник України за 2023 рік. Київ: Державна служби статистики України, 2024. 265 с.
2. Корнійченко О. Місце закладів охорони здоров'я у системі суб'єктів публічного адміністрування. *Приватно-правові та публічно-правові відносини: проблеми теорії та практики: збірник матеріалів Міжнародної конференції*. Кропивницький: ДонДУВС, 2023. С. 358–60.
3. Корнійченко О. Концепт «правовий статус»: загальнотеоретичний та адміністративно-правовий аспекти. *Наукові записки. Серія: Право*. 2024. № 17. С. 146–154. URL: <https://doi.org/10.36550/2522-9230-2024-17-146-154>.
4. Лютіков П. Юридичні особи як суб'єкти адміністративного права: дис. ... д-ра. юрид. наук: 12.00.07. Запоріжжя, 2013. 454 с.
5. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992 р. № 2801-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>.
6. Про затвердження Положення про Міністерство охорони здоров'я України: постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2015 р. № 267. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/267-2015-%D0%BF>.
7. Про затвердження переліку органів ліцензування та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України: постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2015 р. № 609. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/609-2015-%D0%BF>.
8. Логвиненко Б. Публічне адміністрування сферою охорони здоров'я в Україні: теорія і практика: дис. д-ра юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2018. 428 с.
9. Терзі О. Концепція адміністративно-правового забезпечення охорони здоров'я в Україні: дис. д-ра юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2021. 482 с.
10. Мельник Р., Бевзенко В. Загальне адміністративне право: навчальний посібник; за заг. ред. Р. Мельника. Київ: Ваіте, 2014. 376 с.
11. Качур А. Адміністративно-правові засади діяльності закладу охорони здоров'я в системі Національної служби здоров'я України: дис. ... д-ра філософ.: 081 Право. Київ, 2023. 239 с.
12. Про затвердження Порядку акредитації закладу охорони здоров'я: постанова Кабінету Міністрів України від 15.07.1997 р. № 765. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/765-97-%D0%BF>.
13. Єдиний державний реєстр нормативно-правових актів. URL: <https://www.reestrnpa.gov.ua>.